

Cicero: Om popularer og optimater

5 *Marcus Tullius Cicero (106-43 f.Kr.) var romersk jurist og politiker. Hans slægt tilhørte ikke det gamle aristokrati, men hans familie var velhavende. En lang række af Ciceros breve og taler er bevaret. Desuden skrev han flere filosofiske og statsteoretiske værker, hvori han gjorde rede for, hvorledes samfundet efter hans opfattelse skulle styres.*

10 *[Da Cicero blev valgt som konsul for år 63 f.Kr. sagde han bl.a. følgende:]* Jeg er klar over, at mit valg ikke skyldes magtfulde folks indsats, ej heller en magtklikes overvældende indflydelse. Valget skyldes støtte fra hele folket i et sådant omfang, at jeg blev valgt frem for folk af de fine-
15 ste slægter. Jeg må derfor uundgåeligt blive popular-politiker¹ både i dette embede og i resten af mit liv. Men jeg har behov for jeres indsigt for at definere dette ords betydning og mening. Falske hyklere er årsag til en fejlagtig forståelse af dette ords indhold. Ikke blot modarbejder de folkets interesser, de lægger endog hindringer i vejen for dets velfærd og lykke. Deres retoriske talent medfører, at de regnes for popularer, folkepolitikere. [...]

Hvad er mere popularpolitik end stræben efter frihed? Det er jo ikke blot mennesker, der efterstræber den, men endog dyr: I ser, at de sætter den over alt andet. Hvad er mere popularpolitik end stabilitet og rolige tilstande? Den tilstand fryder og glæder i den grad, at I, jeres forfædre og selv alle de tapreste ønsker at påtage sig selv nok så store anstrengelser for at opnå
20 en tilstand af ro og stabilitet, specielt hvis den tilstand er forbundet med magt og anseelse. Vi skylder jo netop vore forfædre en speciel tak og ros, fordi deres indsats har bevirket, at vi kan leve i ro og fred uden fare. Kan jeg derfor andet end føre popularpolitik, når jeg klart indser, at alt afhænger af jeres tillid til mig, at jeg som jeres patron skal skaffe jer beskyttelse og omsorg mens jeg er konsul. Med alt mener jeg fred i vore besiddelser, for vort samfund og friheden, et
25 særkende for jer som folk og for jeres navn, kort sagt, alt hvad der er kært og betydningsfuldt for os.

Når et eller andet udgiftskrævende lovforslag er fremlagt, et som let kan loves i ord, men ikke iværksættes i praksis uden at tømme statskassen, så må I ikke synes, at det er et godt forslag for jer, ej heller at det er udtryk for en popularpolitik. Anse heller ikke følgende "politiske" træk
30 for at være eksempler på popularpolitik: forstyrrelse af domstolene og deres virksomhed, svækkelse af tilliden til deres afgørelser, amnesti til domfældte, alt sammen noget som plejer at være ødelagte, opløste samfunds sidste træk, undergangens finale. Anse heller ikke sådanne folk for popularer som lover folket jord, selv om de i det skjulte har helt andre motiver, end de hyklerisk formår offentligt at skabe håb om og tiltro til. [...]

35 *[I en tale år 56 f.kr. sagde han:]* De, som her i vor stat har givet sig af med politik og søgt at komme frem i første række, har altid faldet i to slags: "folkelige" (popularer) på den ene side, og "optimater" eller "de bedste"² på den anden side. [...] Hvem er da "alle de bedste borgere"?

40 Ja, hvis det er antallet, man spørger efter, da er det uendeligt, thi uden dem ville vor stat mangle sit faste fundament. Det er for det første de ledende skikkelser i senatet, endvidere de

¹ "De folkelige" – dvs. *popularerne*. Hermed mente man oftest de politikere, der søgte at opnå indflydelse via folkeforsamlingerne (især plebejerforsamlingen) og ved at blive valgt som folketribuner. F.eks. Tiberius Gracchus.

² Med *optimaterne* mente man normalt aristokratiet eller de politikere, der søgte indflydelse ved at vinde overklassen for sig via senatet.

- som slutter sig til deres førerskab. [...] Det er romerne i vore italiske bykommuner og landdistrikter, det er de handlende, ja det er endog repræsenteret blandt de frigivne.³ Hvis man altså ser på dem rent talmæssigt, er det en broget og talrig skare, udbredt i alle befolkningslag. Men skal man for at forebygge enhver misforståelse nærmere betegne og karakterisere deres art,
- 5 kan det gøres kort: simpelt hen alle de, som hverken er ugerningsmænd eller født fordærvede eller rabiater eller økonomisk forsumpede, er optimater. [...] I virkeligheden er alle de, som både er retskafne og fornuftige og i finansiell henseende velfunderede borgere. Og de som i statsstyrelsen tjener disse menneskers ønsker, interesser og principper, kan betegnes som optimatpartiets garde. [...]
- 10 Hvilken stræben har da disse folk, som står for styret? Hvad bør de have for øje og hvilket mål bør de styre imod? Den tilstand som er den ideale, og som alle besindige og gode og besiddende borgere mest af alt ønsker sig: fred og ro med ære! Alle de som ønsker dette, er optimater. [...]
- 15 Thi i borgernes talløse masse vil der altid være en større skare, sammensat dels af folk, [...] der, søger at vække splid og utilfredshed og oprør mod det bestående – dels af sådanne som på grund af deres medfødte revolutionære temperament betragter uroligheder og borgerkrig som deres rette element, hvori de tumler sig som fisk i vandet – dels endelig af de synkefærdige fallitkandidater, der hellere vil trække hele samfundet med sig til bunds end drukne alene.
- 20 Cicero (*Leg. Agr.* 2.7, 9-10; *Pro Sestio*, 96-98.) Overs. J. Damgaard o.a.: *Republikkens krise. Kilder til Roms historie fra 70 til 44 f.Kr.* Kbh. (1981), O. Foss o.a.: *En Cicero Antologi.* Kbh. (1945). Lettere sprogligt revideret og annoteret af Jesper Rosenløv.

³ *Frigivne*: de, der tidligere havde været slaver, men som var blevet frigivet og dermed havde opnået visse rettigheder.